

УДК 595.7+633.34

В. В. Березовська-Бригас, аспірантка*
Інститут захисту рослин НААНУ

ВИДОВИЙ СКЛАД ШКІДЛИВИХ КОМАХ СОЇ В ПЕРІОД ЦВІТІННЯ У ЦЕНТРАЛЬНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Оскільки з розширенням посівних площ під соєю чисельність видів фітофагів невпинно зростає, метою наших досліджень було визначення ентомокомплексу в посівах сої у фазу цвітіння. Польові дослідження та обліки проводили в ДГ "Бохоницьке", Інституту кормів та сільського господарства Поділля НААНУ (Вінницька область) згідно загальноприйнятих методик (Кришталь, 1955; Танський, 1962; Палій, 1970; Омелюта, 1986; Фасулаті, 1971).

В результаті обліків встановлено, що загалом в Центральному Лісостепу України на посівах сої у фазу цвітіння шкодили 38 видів шкідливих комах із 7 рядів та 16 родин (таблиця).

Систематичний аналіз шкідливої ентомофауни в період цвітіння у посівах сої

Ряд	Родина	Чисельність, екз./100 п.с.				Частка, %
		2010 р.	2011 р.	2012 р.	середнє	
Orthoptera	Acrididae, Tettigoniidae	0,6	0,3	0,9	0,6	0,8
Homoptera	Cicadellidae, Aphididae	0,9	4,5	1,2	2,2	2,9
Hemiptera	Miridae, Pentatomidae	29,9	31,9	41,7	34,5	44,8
Thysanoptera	Thripidae	3,2	2,3	1,4	2,3	2,9
Coleoptera	Elateridae, Curculionidae, Scarabaeidae, Tenebrionidae	18,4	35,0	44,7	32,7	42,4
Lepidoptera	Noctuidae, Phycitidae, Pyraustidae, Tortricidae	4,1	3,9	6,3	4,7	6,1
Diptera	Anthomyidae	0,3	0	0	0,1	0,1
Всього					77,1	100

*Науковий керівник — доктор с.-г. наук, професор, М. П. Секун

Аналіз видового складу шкідників свідчить, що у Вінницькій області з таксономічного погляду найбільша кількість шкідливих видів належить до ряду *Hemiptera* (родина сліпняків (*Miridae*) та щитників (*Pentatomidae*)) — 44,8 % та *Coleoptera* (родина коваликів (*Elateridae*), довгоносиків (*Curculionidae*), пластинчастовусих (*Scarabaeidae*), чорнишів (*Tenebrionidae*)) — 42,4 % відповідно від загального числа комах-фітофагів. Меншою чисельністю відзначалися ряди *Lepidoptera* — 6,1 %, *Homoptera*, *Thysanoptera* по 2,9 % кожен. Найменш чисельними виявилися представники рядів *Orthoptera* (родини справжніх саранових (*Acrididae*), коників (*Tettigoniidae*)) та *Diptera* (сновиги (*Anthomyidae*)) — 0,8–0,1 % відповідно.

Слід відмітити велику шкідливість найбільш домінуючих видів, зокрема павутинного кліща (*Tetranychus urticae* Koch.) та акацієвої вогнівки (*Etiella zinckenella* Tr.), у сприятливих умовах чисельність яких різко зростає. Для обмеження чисельності окремих видів чи комплексів фітофагів необхідно вчасно проводити систематичні спостереження за посівами сої, станом популяцій шкідників, та у разі перевищення ЕПШ застосовувати заходи захисту.

УДК 630.453 : 595.754

І. О. Бобров, аспірант*

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

**ПРИРІСТ У ВИСОТУ СОСНОВИХ КУЛЬТУР, ЗАСЕЛЕНИХ ПІСЛЯ
РУБОК ДОГЛЯДУ СОСНОВИМ ПІДКОРОВИМ КЛОПОМ
(*ARADUS CINNAMOMEUS* PANZ)**

Сосновий підкоровий клоп є небезпечним шкідником молодих культур сосни звичайної. Він заселяє молоді деревця у віці від п'яти років, спричиняючи закупорювання судин і розтріскування кори, що призводить до погіршення санітарного стану і росту культур. Найчастіше сосновий клоп заселяє світлі, розріджені молоді культури. Згідно з нормативами ведення лісового господарства, у соснових культурах здійснюють рубки догляду, спрямовані на формування насаджень необхідного складу й густоти. У той же час, унаслідок проведення таких заходів відбувається різке освітлення культур, що може збільшити їх сприйнятливість до заселення сосновим підкоровим клопом. Кількісного оцінювання залежності поширення осередків соснового підкорового клопа та його шкідливості від лісорослинних умов, віку та складу культур після проведення рубок догляду досі не проводили, що й обумовило актуальність наших досліджень.

*Науковий керівник — доктор с.-г. наук, професор В. Л. Мешкова